

W Finlandii istnieją trzy różne procedury mediacji rodzinnej: 1) mediacja pozasądowa, 2) mediacja sądowa jako odrębna procedura oraz 3) mediacja jako jeden z etapów wykonywania orzeczenia dotyczącego prawa pieczy nad dzieckiem lub prawa do kontaktów z dzieckiem.

1. Mediacja pozasądowa

Zgodnie z ustawą o małżeństwie (234/1929) spory i kwestie prawne wynikające ze stosunków rodzinnych powinny być rozstrzygane przede wszystkim w drodze negocjacji między członkami rodziny, którzy zawierają ugodę. Jeżeli członkowie rodziny będą potrzebowali pomocy osoby trzeciej, aby rozstrzygnąć spór, mogą skorzystać z usług mediatorów rodzinnych – świadczonych przez gminne rady ds. opieki społecznej. W większości przypadków funkcję mediatorów rodzinnych pełnią wyznaczeni pracownicy służb udzielających porad w sprawach wychowawczych i rodzinnych oraz innych służb socjalnych. Mediacja rodzinna nie należy do usług socjalnych i usług z zakresu doradztwa rodzinnego; jej celem jest znalezienie rozwiązania sporu między stronami poprzez wzajemne dyskusje i negocjacje. Poza gminami usługi mediacji świadczą również kościelne ośrodki terapii małżeńskiej, a także inne organizacje i osoby fizyczne uprawnione do prowadzenia mediacji.

Szczególnym zadaniem mediatora jest ochrona praw dzieci w przypadku rozvodu. Mediator pomaga rodzicom polubownie rozstrzygnąć wszelkie kwestie dotyczące dzieci w drodze zawarcia porozumienia szczególnie na temat ewentualnej pieczy wspólnej, miejsca zamieszkania dziecka, kontaktów z drugim rodzicem oraz utrzymania dziecka. Jeżeli rodzice dojdą do porozumienia, mediator pomoże im sporządzić stosowną umowę. W celu zapewnienia wykonalności umowy mediator zwraca się do rodziców, aby przedłożyli ją do zatwierdzenia urzędnikowi ds. ochrony dziecka. Zatwierdzona umowa jest równoważna orzeczeniu sądowemu.

Mediacja rodzinna jest dobrowolna, poufna i bezpłatna. Z służbami świadczącymi usługi w zakresie mediacji rodzinnej może skontaktować się cała rodzina lub małżonkowie (wspólnie lub niezależnie od siebie).

2. Mediacja sądowa

Sądy mogą prowadzić mediację w sprawach dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem, miejsca zamieszkania, prawa do kontaktów z dzieckiem i lożenia na utrzymanie dzieci (art. 10 ustawy nr 394/2011 o mediacji w sprawach cywilnych i zatwierdzaniu ugód przez sądy powszechne). Mediacja jest procedurą odrębną od postępowania sądowego. Udział w mediacji jest dobrowolny, ale do jej przeprowadzenia wymagana jest zgoda obojga rodziców. Mediacja jest szybszą i tańszą metodą rozstrzygnięcia sporu niż postępowanie sądowe.

Mediację rozpoczyna się na wniosek stron wniesiony do sądu. Możliwe jest również skierowanie do mediacji sprawy, w której toczy się już postępowanie sądowe. Mediację można zakończyć na dowolnym etapie. Mediatorem jest sędzia, którego wspiera specjalista, najczęściej psycholog lub pracownik socjalny. Strony biorące udział w mediacji mogą korzystać ze wsparcia adwokata lub innego specjalisty. Strona biorąca udział w mediacji sądowej może wystąpić o pomoc prawną z budżetu państwa na pokrycie kosztów wynagrodzenia specjalisty. W toku mediacji sądowej dobro dziecka jest najważniejsze. Przed zatwierdzeniem umowy sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę przepisy ustawy o prawie pieczy nad dzieckiem i prawie do kontaktów z dzieckiem (nr 361/1983) oraz ustawy o świadczeniach alimentacyjnych na rzecz dzieci (nr 704/1975). Zatwierdzona umowa jest równoważna orzeczeniu sądowemu. Jeżeli nie ma możliwości osiągnięcia porozumienia, sąd kończy postępowanie. Jeżeli sprawa została skierowana do mediacji w toku postępowania sądowego, w przypadku gdy mediacja zakończy się niepowodzeniem, postępowanie sądowe w danej sprawie zostaje podjęte na nowo.

3. Mediacja jako jeden z etapów postępowania egzekucyjnego

Ta forma mediacji jest dostępna jedynie wówczas, gdy jedno z rodziców wszczęło postępowanie egzekucyjne przed sądem rejonowym. W tym przypadku sąd wydał już orzeczenie w danej sprawie, ale jedno z rodziców nie wykonało jego postanowień.

Zgodnie z ustawą o wykonywaniu orzeczeń dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z dzieckiem (nr 619/1996), w przypadku gdy jedna ze stron zwróciła się do sądu o wykonanie orzeczenia dotyczącego prawa pieczy nad dzieckiem lub prawa do kontaktów z dzieckiem sąd co do zasady wyznacza mediatora. Mediatorem jest zazwyczaj psycholog specjalizujący się w psychologii dziecięcej, pracownik socjalny zaznajomiony z problematyką ochrony dziecka lub urzędnik ds. ochrony dziecka. Mediacja służy ułatwieniu współpracy między rodzicami dzieci lub innymi zainteresowanymi stronami na potrzeby zagwarantowania dobra dziecka. Mediator organizuje spotkanie z udziałem rodziców i odbywa prywatną rozmowę z dzieckiem (lub z dziećmi), aby poznać jego (ich) opinie i preferencje, jeżeli jest to możliwe, biorąc pod uwagę wiek i stopień rozwoju dziecka (lub dzieci). Mediator sporządza dla sądu sprawozdanie z przebiegu mediacji. Jeżeli mediacja nie doprowadzi do zawarcia ugody między rodzicami, sąd rozstrzyga sprawę, opierając się między innymi na sprawozdaniu sporządzonym przez mediatora.

Informacje o mediatorach

Odpowiedzialność za przeprowadzenie mediacji rodzinnej spoczywa na gminnych radach ds. opieki społecznej. Dane kontaktowe odpowiednich organów na szczeblu gminy można znaleźć pod tym adresem: <http://www.kunnat.net/fi/Yhteystiedot/kunta-alan-yhteystiedot/kunnat/Sivut/default.aspx>.

Fińska Izba Adwokacka szkoli adwokatów, przygotowując ich do pełnienia funkcji mediatorów w sporach z zakresu prawa rodzinnego:

<https://asianajajaliitto.fi/>.

Odpowiedzialność za przeprowadzenie mediacji sądowej spoczywa na sądach rejonowych. Dane kontaktowe sądów rejonowych zostały udostępnione na stronie internetowej administracji sądowej: <http://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/yhteystiedot.html>.

Informacje o mediacji

Sekcja strony internetowej administracji sądowej poświęcona mediacji: <https://oikeus.fi/fi/index/esitteet/avioliittolaki/perheasioidensovittelu.html>.

Broшура Ministerstwa Sprawiedliwości na temat mediacji sądowej w sporach dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem:

https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html.

Broшуra w języku angielskim: https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html.

Krajowy Instytut Zdrowia i Opieki Społecznej, Podręcznik dotyczący ochrony dziecka, mediacja rodzinna:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lapsen-asema-erolianteeassa/perheasioiden-sovittelu>.

Procedura polubownego rozstrzygnięcia sporów z zakresu prawa rodzinnego opracowana przez Fińską Izbę Adwokacką:

<https://asianajajaliitto.fi/>.

Fińskie Forum Mediacji:

<http://www.ssf-ffm.com/index.php>.

Przepisy krajowe

Przepisy szczególne dotyczące mediacji rodzinnej zawierają następujące ustawy:

ustawa o małżeństwie (nr 234/1929):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234?search%5btype%5d=pika&search%5bpika%5d=avioliittolaki#O1L5>;

ustawa o prawie pieczy nad dzieckiem i o prawie do kontaktów z dzieckiem (nr 361/1983):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>;

ustawa o wykonywaniu orzeczeń dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z dzieckiem (nr 619/1996):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960619>;

ustawa o mediacji w sprawach cywilnych i zatwierdzaniu ugód przez sądy powszechne (nr 394/2011):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110394>.

Ostatnia aktualizacja: 10/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.